

εἰς τὸ ἐξῆς δημῶδες ἄσμα, ἀδόμενον εἰς τὸν ἦ-
χον τοῦ «Μαῦρο γεμενί»·

«Στὸ Γενὶ τζαμί
μιά Τουρκα προσκυνεῖ,
κι' ἀπ' τὸ προσκύνημά της
τῆς ἐσπάσαν τὰ κουμπιά της». κλ.

Γ' Τὸ Σοφτὰ τζαμί, μὴ σωζόμενον πλέον, ἔ-
κειτο εἰς θέσιν ἐπάνω συντριβάνι ἐπὶ τῆς δια-
σταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πανδρόσου καὶ Καπνικα-
ρέας, ἀκριβῶς ἔνθα νῦν κηροπωλεῖόν τι.

Ζ' Τὸ τζαμί τῆς καλώρας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀ-
δριανοῦ, ὅπου νῦν ἡ Α' δημοτικὴ τῶν ἀρρένων
σχολὴ (συνοικίαι Πλάκας). Ἐκαλεῖτο δὲ βεβαίως
οὕτω ἐκ στύλου τινὸς ὑπερμεγέθους ὑπάρχοντος
ἐκεῖ που, οὔτινος ἔν μόνον σώζεται τμημα. Τοῦτο
κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο δημοσίαι βιβλιο-
θήκη, τὰ βιβλία καὶ χειρόγραφα τῆς ὁποίας μετὰ
ταῦτα, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως,
ἐχρησίμωσαν εἰς κατασκευὴν φουσκίων ἠλλείπον-
τος χάρτου. Περὶ τὸ τζαμίον τοῦτο ὑπῆρχεν ὡ-
ραῖον Ὀθωμανικὸν νεκροταφεῖον, ἐξ οὗ ἐπόζοντο
δύο μεγάλοι κυάρισσοι, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀ-
πιῶν πάντοτε κατὰ τὰς νύκτας τοῦ ἔαρος ἔκρω-
ζεν ὁ βύας· ἀλλ' ἤδη μία μόνον κυάριστος ὑ-
πάρχει καὶ αὕτη παραμυρορφωμένη, τῆς ἐτέρας
καταπεσοῦσης πρό τινων ἐτῶν ἐκ λαίλαπος. Ὁ
νυκτοκόραξ ἔκτοτε ἔπαυσε πλέον νὰ κρῶζῃ...
διατί; Ἡ λύσις τούτου ἀνατίθεται τοῖς παρ' ἡ-
μῖν ῥωμαντικοῖς.

Η' Τὸ Κουτζοῦκ τζαμί ὀνομαζόμενον οὕτως
ἐκ τῆς σμικρότητός του, κεῖται δὲ τοῦτο κατὰ
τὴν ὁδὸν Μουσείου ὅπου ἤδη τὸ στρατιωτικὸν ἀρ-
τοποιεῖον, σωζόμενον ἐν μέρει. Πρὸς τούτοις ὑ-
πῆρχε καὶ τὸ τζαμί τῶν Ἀραπάδων, τῶν δυ-
στυχῶν ἐκείνων ὄντων τῶν κατοικούντων ὑπὸ τὴν
ΒΔ πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως, ἧτις πάλαι ποτὲ
ἐλέγετο Πελασγικὸν, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς τόπος τρο-
μερὸς καὶ ἐπάρατος. Τὸ τζαμί τοῦτο ἔκειτο παρὰ
τὸ Ὀλυμπιεῖον, ἀλλ' ὡς λέγουσιν, ἦτο μᾶλλον
ἐξέδρα τῆς προσκύνημα, ἐφ' οὗ προσήχοντο οἱ
δούλοι Ἀραβες καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν κοινὸν Πα-
τέρα! Καὶ ἐν Κηφισίᾳ δὲ, τῇ ἰδίῳς τουρκικῇ ἐξο-
χῇ, ἦτο ὠραῖον τζαμίον.

Ἐκτὸς τῶν τζαμίῶν τούτων ὑπῆρχον ἐν Ἀθή-
ναις καὶ τρεῖς τεκέδες (κοινότητες), ὧν ὁ α' ἔκειτο
παρὰ τῇ στοᾷ τῆς ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς τῇ κοι-
νῶς λεγομένη «Πύλη τῆς Ἀγορᾶς», ἔνθα ἡ ἀρ-
χαία Δυτικὴ ἐκκλησία, ὁ β' ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ
Ἁγ. Παντελεήμονος μεταξὺ τῶν οἰκιῶν Βενιζέλου
καὶ Τζαβέλλα καὶ ὁ γ' παρὰ τὴν σημερινὴν εἴσο-
δον τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπὶ τῶν συντριμμάτων, ὡς
λέγουσι, βυζαντιακοῦ ναοῦ τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων.

Ἐν τούτοις εἶτε νέον τζαμίον κατασκευασθῆ
ἐν Ἀθήναις, εἶτε παλαιὸν ἐπισκευασθῆ, τὸ ἔργον
θὰ ἦναι ἡμιτελές, ἀν δὲν θεαθῆ ἐπικαθήμενος ἐπὶ
τοῦ Μινάρου ὁ ἀπαραίτητος πελαργός· ἐπειδὴ δὲ
οὗτοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς μετὰ τῶν Τούρ-
κων, καλὸν θὰ ἦτο νὰ φέρωμεν καὶ πελαργούς,

ἀντιπελαργοῦντες οὕτως εὐγνωμοσύνην τοῖς Τούρ-
κοῖς διὰ τὴν ἀναίμακτον διακανόνισιν τῶν ὀρίων.
Δ. Γρ. Κ.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑΙ

Τὸ περσικὸν θέατρον ὀμοιάζει κατὰ τι πρὸς τὸ
θέατρον τοῦ μέσου αἰῶνος. Ἐν τῇ «Revue litté-
raire et artistique» εὐρίσκουμεν περὶ τῶν ἐν χρή-
σει νῦν ἐν Περσίᾳ σκηνηκῶν διασκευάσεων περιέρ-
γους πληροφορίας, ἃς μεταφέρωμεν ἐνταῦθα.

Τὸ ἐν Περσίᾳ θεατρικὸν πρόγραμμα περιλαμ-
βάνει τρία εἶδη σκηνηκῶν ἔργων, τουτέστι Ten-
achas, Karaghez καὶ Teaziés.

Αἱ «tenachas» εἰσὶ κωμῳδαὶ μονόπρακτοι,
περιέχουσαι εὐφυολογίας, ὑπαινιγμούς, ἐνίοτε δὲ
καὶ αἰσχρολογίας, παραδόξους χειρονομίας κτλ.,
ὧν ἡ ὑπόθεσις λαμβάνεται ἐν γένει ἐκ τοῦ ἀγρο-
τικοῦ βίου. Οἱ αὐτοσχδιάζοντες αὐτὰς loutys
καλούμενοι, εἰσὶ χορευταὶ καὶ μουσικοὶ ἐξ ἐπαγ-
γέλματος, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χορευτρίδας, καὶ
πολλάκις πιθήκους καὶ ἄρκτους. Ἀλείφονται δὲ
μὲ ἀσβόλην, μὲ κρίνον ὠοῦ, ἢ μὲ ἄλευρον.

Ὁ karaghez οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ θέατρον ἀνδρει-
κέλων. Ὁ παρ' ἡμῖν γελωτοποιὸς ἀντικαθίσταται
ὑπὸ τοῦ Keteheh Pehlevan τοῦ φαλακροῦ ἤρωος,
ἔχοντος ἀντὶ καμπούρας φαλάκρον ὡς διακριτι-
κὸν αὐτοῦ σημεῖον. Ἐν τῇ σκηνῇ ἔργον ἔχει νὰ φαί-
νεται θρησκός, ὑποκριτής, εὐλαβής, λόγιος, ποι-
ητής. Ἡ προσφιλὴς ἐνασχόλησις του εἶνε νὰ δε-
λεάζῃ τοὺς μολάδες διὰ τῆς προσποιητῆς αὐ-
τοῦ εὐλαβείας. Ἄμα εὐεθὴ ἀπέναντι τῶν ἁγίων
τούτων ἀνδρῶν, παρακαλεῖ, ἀναστενάζει, ἀπαγ-
γέλλει στίχους τοῦ Κορανίου, ἄδει μυστηριώδεις
ποιήσεις, ὀμιλεῖ περὶ Προνοίας, περὶ παραδείσου
καὶ τῶν ἀπειρῶν ἡδονῶν τῶν ἐπιφυλασσομένων
εἰς τοὺς καλοὺς Μουσουλιμάνους, ὥστε τελευταῖον
ὁ μολάς, μεθύων ὑπὸ τῶν τρυφηλῶν εἰκόνων, ἃς
τῷ ἐπιδαψιλεύει ὁ Keteheh Pehlevan, ἀφίνει τὸ
κομβολόγιον καὶ τὸ Κοράνιον καὶ χορεύει, παίζει
κιθάραν καὶ ῥοφᾷ φιάλας τινὰς οἴνου τοῦ Chiraz.

Οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων
θεατρικῶν εἰδῶν καὶ τῶν teaziés. Τὰ teaziés εἶνε
θρησκευτικὰ δράματα, ἅτινα ἔχουσι πλεῖστα ση-
μεῖα ὀμοιότητος πρὸς τὰ μυστήρια τοῦ μεσαιῶ-
νος. Τὰ ἔργα ταῦτα οὐδεμίαν σπουδαίαν δραμα-
τικὴν πλοκὴν ἔχουσιν, οὐδένα χαρακτῆρα καθαρ-
ρῶς ὀρισμένου, ἀλλὰ συνίστανται εἰς ἄλλεπαλ-
λήλους ἐπαναλήψεις. Τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος τῆς
παραστάσεως, διάφορα ἐν πᾶσι τῶν ἡμετέρων, εἰ-
σὶν ἀληθῶς περίεργα.

Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν τῶν
Περσῶν εἶνε ἐκείνη, ἣν τελοῦσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος
κατὰ τὰς δέκα πρώτας ἡμέρας τοῦ Μοχαρέμ. Ἡ
περίοδος αὕτη εἶνε καθιερωμένη εἰς τὴν παράστα-
σιν τῶν teaziés, ὧν οἱ συγγραφεῖς ζητοῦσιν ἀπο-
κλειστικῶς τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῶν εἰς τὸ μαρτύ-
ριον τοῦ Ἀλῆ, τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Χασάν καὶ
τὴν δολοφονίαν τοῦ Χουσεῖν.

Τὰς δαπάνας τῶν παραστάσεων teazies ἀναλαμβάνουσι οἱ πλούσιοι, μὲ τὸν διπλοῦν σκοπόν, ὅπως καὶ τὸν Θεὸν καταστήσωσιν ἴλεων αὐτοῖς ἀπολαμβάνοντες συγχωρήσεως, καὶ ἐπιδείξωσι δημοσίᾳ τὰ πλούτη αὐτῶν, τοὺς ἀδάμαντας, τὰ ὑφάρσματα, τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἀργυρᾶ αὐτῶν σκεύη.

Αἱ παραστάσεις γίνονται εἴτε ἐν στοαῖς, εἴτε ἐν αὐλαῖς, ἢ καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις πλατείαις. Οἱ μεγιστάνες, οἱ ξένοι καὶ οἱ διπλωμάται καταλαμβάνουσι τὰ παράθυρα, ἐξ ὧν φαίνεται ἡ σκηνή. Αἱ γυναῖκες κἀθηνται χαμαὶ ἐπὶ μικρῶν καθισμάτων, ἃ φροντίζουν νὰ φέρωσι μετ' ἑαυτῶν, ἀλλαχοῦ δὲ πῆριξ κἀθηνται οἱ ἄνδρες ὀκλάδην, ἀπαραλλάκτως ὅπως αἱ κάμηλοι ἀναπαύμεναι. Ἐν τῷ μέσῳ εἶδος σκηνῆς περιέχει: ὕψωμα καλυπτόμενον διὰ ταπήτων, ἐφ' οὗ τίθεται ἔδρα. Ὑπὲρταὶ καλούμενοι ferraches, κρατοῦντες χονδρὰς ῥάβδους, περιφέρονται ὅπως τῆρῶσι τὴν τάξιν, ὕδατοπῶλαι δὲ προσφέρουσιν ὕδωρ εἰς τοὺς παρισταμένους, ἐνῶ οἱ ἐκκειθωταὶ τῶν παργιλέδων, οἱ πωληταὶ γλυκισμάτων, βακλαβάδων καὶ nukhoutys (στραγαλλῶν) περιπατοῦσιν ἀνὰ μέσον τῶν δρόμων τούτων.

Στιγμάς τινὰς πρὸ τοῦ θεάματος ἀναβαίνει πρόσωπόν τι ἐπὶ τοῦ ὑψώματος καὶ κἀθεται ἐπὶ τῆς ἔδρας. Τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὁ Rouzékhan, ὁ διηγούμενος τὰ συναξάρια τοῦ βίου τῶν ἱμάμιδων. Ἀκολουθεῖται ὑπὸ ἐξ ψαλτῶν καὶ φέρει μέλαν τουρβάνιον ἢ καὶ πράσινον, μετὰ ζώνης τοῦ αὐτοῦ χρώματος. Ἀναπαύεται πρὸς στιγμὴν, εἶτα δὲ ἅμα οἱ νεαροὶ ψάλλται, ὅτινες εἰσὶν ἡλικίας δώδεκα ἢ δεκατριῶν ἐτῶν, καθήσασσι πῆριξ αὐτοῦ, ἀναστενάζει βαθέως καὶ ἄρχεται θρηνοῦδας, κύριον σκοπὸν ἐχούσης νὰ κατανύξῃ τὰς καρδίας τῶν παρευρισκομένων, πληρῶν αὐτὰς ὑψηλῶν συγκινήσεων καὶ ἐντυπώσεων θλιβερῶν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διακόπτεται, ἐκρήγνυται εἰς λυγμοὺς, κατολοφύρεται ἐν πάσῃ ταπεινώσει, ἐν τέλει δὲ τοῦ λόγου αὐτοῦ ῥίπτει μετ' ὀρμῆς τὸ τουρβάνιον του, διασχίζει τὸ ὑποκάμισόν του, αἰμάσσει τὸ στήθος του, ἐκβάλλει τὸ γένειόν του καὶ ποιεῖ διάφορα σχήματα ἀπελπισίας. Κατὰ μίμησιν αὐτοῦ πάντες οἱ θεαταὶ ἄρχονται ὀλοφροῦμενοι, τυπτόμενοι, καὶ σχιζόμενοι. Τότε ὁ Rouzékhan κἀτέρχεται τοῦ ὑψώματος κρατῶν φιάλην, συλλέγει διὰ τεμαχίου βάμβυκος τὰ δάκρυα τινῶν παρστώτων, καὶ συνθλίβει αὐτὰ ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἐν μόνον ἐκ τῶν δακρύων τούτων ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τοὺς ψυχορραγούντας, οὓς δὲν δύνανται νὰ σώσωσιν οἱ ἰατροί.

Ἀφοῦ τὰ πάντα καθησυχάσωσιν ἐμφανίζονται οἱ ἠθοποιοὶ καὶ ἄρχεται τὸ δράμα. Τὰ teazies, ὡς εἵπομεν, εἰσὶν ἀπολύτως θρησκευτικαὶ παραστάσεις. Ὁ θάνατος τοῦ προφήτου, τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀλῆ, ὁ θάνατος τοῦ ἱμάμ Χουσεΐν, εἰσὶν αἱ κυριώτεροι ὑποθέσεις, ἐξ ὧν ταῦτα ὑφαίνονται.

Οἱ Πέρσαι, λαὸς ἐξόχως θρησκευτικὸς, δακρυχέουσι εἰς μνήμην τοῦ προφήτου καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀλῆ, ἅμα δὲ λήξῃ ἡ παράστασις τὸ πλῆθος ἀποσυρόμενον ἐκβάλλει πενθίμους κραυγὰς, τῶν μὲν τιλλόντων τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, τῶν δὲ ποιούντων ἐπ' αὐτῆς βαθεῖας ἐντομὰς διὰ τῆς αἰχμῆς τῶν ἐγχειριδίων των.

1*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ὁ καιρὸς εἶνε λίαν ἄστατος. Τοῦτο κάμνει τὸν κ. Σ* νὰ δυσανασχετῇ.

Ὁ ὑπρέτης, ὅστις κατὰ τινὰ στιγμὴν ἀκούει τὸν κύριόν του νὰ παραπονῆται, λέγει πρὸς αὐτὸν δειλῶς:

— Ἀφέντη, ἐγὼ φταίω τοῦ ἔχλασε ὁ καιρὸς, μὰ δὲν ἔτολμουσα νὰ σᾶς τὸ πῶ.

— Πῶς φταίεις ἐσύ;

— Νῆ, ἔσπασα τὸ βαρόμετρο τῆς προάλλις, καὶ τῶρα κάνει ὅ,τι καιρὸ θέλῃ.

* *

Ποίησις ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ.

Φαρμακοποιδὸς διαπληκτίζεται πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἢ ὅποια προσφεύγει εἰς τὸ σύνθημα τῶν γυναικῶν μέσον ἀμύνης, τὰ δάκρυα.

— Κλάψε ὅσο θέλῃς, τῆς λέγει ὁ σύζυγος, ὀλίγο μὲ συγκινοῦν τὰ δάκρυά σου. Ἄμ' τὰ ἔχω ἀναλύσει, καὶ ζῆύρω πῶς δὲν περιέχουν παρὰ ἓνα ἐλάχιστο μέρος φωσφορικὴν ἄσβεστον καὶ ὀλίγην χλωριούχον σόδα. Τὸ ὑπόλοιπον εἶνε καθαρὸ νερὸ τοῦ δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ κινεῖ αὐτοὺς, εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ τρόπου τῆς υπάρξεως τούτου κατορθωθέντος, δὲν γνωρίζουσι τί νὰ πράξωσι. Διὰ ταῦτα κατόπιν ἔρχεται δευτέρα ἀσχολία, νὰ ἐλαφρύνωσι τὰ βάρη τοῦ βίου, νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ἥττον αἰσθητὸν, νὰ σκοτώσωσι τὴν καιρὸν των, δηλαδὴ νὰ διαφύγωσι τὴν ἀνίαν. (Schopenhauer).

* * Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι μοιᾶζουσι τὰ ἐνδύματα μᾶς στενοχωροῦν, ἀλλὰ καὶ μᾶς προφυλάττουσι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις πόλεως, ἐπὶ τῶν ὑδάτων κτισθείσης, ἐγένετο ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Ζυρίχης τῷ 1853 ὑπὸ τοῦ κ. Appli, ἐκ Μιλάνου, ἤδη δὲ εἰσὶ γνωσταὶ πλέον τῶν διακοσίων ἐκ τῶν μεμονωμένων τούτων ἀρχαίων πόλεων ἢ χωριῶν, περὶ ὧν οὐδεμία διεσώθη μνηεῖα ὑπάρξεως ἐν ταῖς σελίσαι τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Τὸν λόγον τῆς κατασκευῆς τοιούτων κατοικιῶν εἶνε εὐκόλον νὰ ἐξηγήσωμεν. Αἱ κατοικίαι τῶν